

Spis treści

Streszczenie	9
Summary	11
Wykaz ważniejszych oznaczeń	13
1. Wprowadzenie	15
2. Krystalograficzny opis bliźniakowania	19
2.1. Elementy bliźniakowania	19
2.2. Relacje bliźniacze	22
2.2.1. Relacje bliźniacze w metalach i stopach	23
2.2.2. Bliźniaki w układzie regularnym i heksagonalnym.	25
2.2.3. Bliźniaki w innych układach krystalograficznych.	27
2.2.4. Bliźniaki w roztworach uporządkowanych	28
2.2.5. Bliźniaki w kwazikryształach	29
2.2.6. Bliźniaki w wiskersach i nanocząstkach.	29
2.3. Charakterystyka granic bliźniaczych.	29
2.4. Podsumowanie.	31
3. Klasyfikacja i właściwości bliźniaków w metalach i stopach.	32
3.1. Klasyfikacja bliźniaków.	32
3.1.1. Klasyfikacja morfologiczna bliźniaków.	32
3.1.2. Klasyfikacja krystalograficzna bliźniaków.	34
3.1.3. Klasyfikacja bliźniaków w metalach i stopach (ze względu na sposób ich powstawania)	35
3.2. Bliźniaki odkształcenia.	37
3.2.1. Morfologia i warunki występowania - rola energii błędu ułożenia	38
3.2.2. Geometria odkształcenia przez bliźniakowanie.	39
3.2.3. Mechanizmy bliźniakowania.	41
3.2.4. Dyslokacyjna budowa granic bliźniaczych.	44
3.2.5. Oddziaływanie dyslokacji z granicami bliźniaczymi.	45
3.2.6. Wpływ bliźniakowania na procesy pękania	46
3.3. Bliźniaki powstające z fazy ciekłej i gazowej.	47

3.3.1. Bliźniaki krzepnięcia.	47
3.3.2. Bliźniaki osadzania i kondensacji.	48
3.4. Bliźniaki wyżarzania i rekrytalizacji	48
3.4.1. Morfologia i warunki występowania bliźniaków wyżarzania	49
3.4.2. Mechanizmy zarodkowania i wzrostu bliźniaków wyżarzania	50
3.4.3. Relacja pomiędzy energią granic ziaren i energią granic bliźniaczych	52
3.5. Bliźniaki przemiany fazowej.	52
3.5.1. Klasyfikacja przemian fazowych	53
3.5.2. Krystalograficzny aspekt przemian fazowych	53
3.6. Podsumowanie.	55
4. Bliźniaki przemian bezdyfuzyjnych	56
4.1. Bliźniaki przemiany martenzytycznej.	56
4.1.1. Podstawy przemiany martenzytycznej	56
4.1.2. Klasyfikacja morfologiczna martenzytu.	57
4.1.3. Rola bliźniakowania w przemianie martenzytycznej.	58
4.1.4. Parametry krystalograficzne bliźniaków w martenzycie	58
4.1.5. Morfologia i warunki występowania bliźniaków w martenzycie.	60
4.2. Bliźniaki przemiany $A1 \rightarrow A3 \rightarrow A1$	62
4.3. Podsumowanie.	63
5. Bliźniaki i mikrobliźniaki przemiany dyfuzyjnej	64
5.1. Stale niskowęglowe o podwyższonej wytrzymałości	65
5.1.1. Mikrododatki w stalach niskowęglowych.	66
5.1.2. Wydzielanie węglikoazotków w stalach niskowęglowych z mikrododatkami.	68
5.2. Bliźniaki w stalach niskowęglowych	71
5.2.1. Warunki występowania i morfologia	72
5.2.2. Czynniki wpływające na częstość bliźniakowania	73
5.2.3. Mechanizmy powstawania bliźniaków przemiany dyfuzyjnej	74
5.3. Podsumowanie	77
6. Metody badania bliźniaków.	78
6.1. Obrazy dyfrakcyjne struktur złożonych	79
6.1.1. Analiza kształtu węzła sieci odwrotnej	81
6.1.2. Efekty wielokrotnej dyfrakcji	82
6.2. Analiza dyfrakcyjna bliźniaków	83
6.3. Podsumowanie.	84
7. Bliźniaki (mikrobliźniaki) przemiany w stalach niskowęglowych - cel pracy.	85
7.1. Bliźniaki przemiany dyfuzyjnej	86
7.2. Bliźniaki przemiany bezdyfuzyjnej	86
7.3. Inne rodzaje bliźniaków występujące w stalach niskowęglowych	87

7.4. Materiał do badań	87
7.5. Metodyka badań	89
7.5.1. Transmisyjny mikroskop elektronowy	89
7.5.2. Inne metody badań	90
7.6. Podsumowanie	92
8. Analiza występowania bliźniaków przemiany dyfuzyjnej	93
8.1. Morfologia i warunki występowania	93
8.1.1. Badania przy użyciu mikroskopu świetlnego	93
8.1.2. Badania przy użyciu transmisyjnego mikroskopu elektronowego	99
8.1.3. Analiza czynników wpływających na występowanie bliźniaków przemiany	106
8.2. Analiza dyfrakcyjna i analiza śladów	113
8.2.1. Bliźniaki listwowe	113
8.2.2. Bliźniaki złożone	127
8.2.3. Ziarna zbliźnionzone	133
8.2.4. Bliźniaki wyspowe	135
8.2.5. Inne formy występowania bliźniaków	136
8.3. Weryfikacja modeli bliźniakowania	139
8.3.1. Zależność Kurdjumowa-Sachsa	139
8.3.2. Modele Bakera i Heikkinena	141
8.3.3. Rozwinięcie modelu własnego	143
8.3.4. Dyskusja	149
9. Inne rodzaje bliźniaków występujące w stalach niskowęglowych	153
9.1. Bliźniaki w martenzycie	153
9.1.1. Bliźniaki w martenzycie listwowym	153
9.1.2. Bliźniaki w martenzycie stali wykazującej efekt TRIP	156
9.2. Bliźniaki w austenicie	157
10. Podsumowanie	159
Literatura	162
Uzupełnienia	175